

Nick Elsdorf – Közel-nyugati levél

Megjelenés éve: 2015 | Lapszám: 9 | Szerző: Nick Elsdorf

REFUGIUM

Du, Mißgeburt! – üvöltötte ki a kocsiból a sofőr, majd biztatásképp hozzáfűzte: *Vollidiot!* A célszemély én voltam, aki biciklimmel és rám ritkán jellemző türelemmel várakoztam egy bécsi útkereszteződésben a minap. Ő úgy gondolta, elállok az útját, és így adott hangot – kifogástalan németiséggel – nemtetszésének. Az „elmebeteg” gyermekeim is a „voll”-al nyomatékosítják, igazából a „torzszülött” volt az, amire felkaptam ősz fejem (egykoron Jörg Haider nevezte így Ausztriát nagynémet göggel). A sofőrt ugyanis mélybarna arcszíne alapján a bennem élő rasszista dél-ázsiaiak nézte, ő meg engem valószínűleg *echt* osztráknak. Újnáci lenne? Vagy mondjuk, a kasmíri konfliktusban is ezzel az elavult szülészeti szakkifejezéssel illetik egymást a hinduk és a mohamedánok? Az etnikai kavalkádot csak fokozta a fejemben, hogy a mellettem álló autóból egy hasonlóan sötétbőrű úr biccentett barátságosan felém, arcán a „nahát, hogy mik történnek ebben a kedves kis országban” meghökkenése tükröződött. Majd ment mindenki a maga dolgára.

Másnap egy utcával arrébb óriás teherautó szorított le a kerékpárútról úgy, hogy majdnem a járdán kötöttem ki. Kiterítenek úgyszólván – mormoltam magamban –, s eltartott egy ideig, amíg felfogtam, hogy a monstrum vezetője anyanyelvemen kedveskedett a magasból: „húzol el a p... ába, f...kalap?!” És akkor kifröccsent a számon a mondat, melyet ugyan szégyenemben elharaptam, de máig azon töprengök, honnan a bánatból eredt: „magyart gázolsz, kö...g?!” Az utolsó szót most mondtam volna ki életemben először. A magyározás ugyan gúnyolódásnak indult, osztrákosan „máttjár”-nak ejtve a nemzet nevét, de harag lett belőle, majdnem hirig is. A sofőr mellett ugyanis egy kopaszra borotvált hústorony lakozott, összevillant a szemünk, felfedeztem benne egy közeli csetepaté örömét. A csetét követően persze alighanem belőlem vált volna *pâté*. Szerencsére elszeleltek. Tiszta sor: nem mertek kikezdeni egy tősgyökeres osztrák urasággal.

Nem úgy, mint néhány héttel korábban ugyanezen a helyen a rendőr. Álldogáltam békésen a lámpánál, ám ahelyett, hogy megvártam volna, hogy zöldre váltson, lassan tekerni kezdtem, egyenest bele a piros-sárga közepébe, amikor is felharsant mögöttem egy sziréna. Tűz van, babám – értelmeztem a helyzetet megint hibásan – hisz egy rendőrbusz tornyosult mögöttem. Kikecmergett belőle egy kora-negyvenes, zömök asszonyság talpig sötétkében, pisztollyal az oldalán, s felöltve hatalomvéde-gúnyos arcát kérdőre vont: „tudja, uram, egyáltalán, mit jelent a *Rotlicht*?!” Átvillant az agyamon, „hát persze, kedves hölgyem, Amszterdamban mindig elszomorít a kirakatban meztelenül tétlenkedő lányok látványa”, de rögtön beláttam, ez nem a gender-érzékeny szentimentalizmus pillanata. Mellesleg a „tétlenkedni” szó sem jutott eszembe németül. Dörmögtem valamit a bajszom alatt, ám a policáj harcos hadnagya már véste is a büntetést, egészen 80 euró mélységig hatolva. El se juthatott a tudatáig, hogy egy megélhetési migránssal áll szemben. Ő egy osztrákot akart fegyelmezni, s csak mire a feljelentésben az

adataimhoz ért (*ah, sie sind aus Ungarn*), esett le neki, hogy egy gyanús külföldit pécézett ki. Aki esetleg egyenesen Pestről biciklizett ide. Mit mondjak, nem lett tőle szomorúbb.

Ne félj, nyájas olvasó, nem tervezem, hogy az osztrák és a magyar bevándorláspolitikai tételes összehasonlításával untassalak, még a végén neked is leégne a képedről a bőr. S miközben mi ketten itt szégyenkezünk szemlesütve, a Nagy Kerítő csendben visszalopja magát az magyarok bölcs szívébe. Én aztán tudom. Szigetközi szülőfalumban a szomszéd Kati néni is hevesen menekültezik újabban. Az a Kati néni, aki a nyolcvanat verdesi, és egykori szövőnőként úgy rühelli a nemzeti együttműködést, mint anno az egész magyar munkásosztály a normarendezést vagy a munkaversenyt. Folyton az ATV-t nézi, tudja hát, melyik pártban keresse a mostani tolvajbandát (a bandavezér lecigányozásáról sajnos nem sikerül leszoktatnunk), de jobban hisz a falubeli hírhozóknak. Ők mostanában arról tudósítják felháborodva, hogy a bevándorlók már Győr főutcáján borognak (pestiesen: flangálnak), tízes csoportokban, és – „képzeld, tanár úr” – nem győznek szemetelni. Ma pedig – fűzi hozzá Kati néni – már a falu temetőjénél kószált három „ilyen”. El is vitte őket a rendőr – zárja beszámolóját megnyugodva. Több se kellett, bementem Győrbe, láttam is ott számos „menekült-gyanús” (kormány-prop stílusban: „katonakinézetű”) fiatalembert. Csendben mobiloztak a padokon. Mindössze háromszor tűntek rendezettebb külsejűeknek az ott-borgó helyieknél, s Allahra mondom, az utóbbiakkal ellentétben egyiknek se volt alkohol a keze ügyében. Biztos zugivók.

Kati nénink a rezsicsökkentést nem szopta be, a „Magyarország megtelt” és a „jönnek az iszlám terroristák” szövegek azonban sajnos hitelesnek tűnnek a számára. Akkor is, ha ezek a szemetelő flangálók épp az iszlám terrorizmus elől menekülnek. Úgy döntött, ezentúl kulcsra zárja a kertajtót. Mellesleg ugyanő többször elmesélte már nekem, kislányként mennyire megdöbbenett az Ausztria felé űzött, halálra gyötört zsidók látványa a háború végén, és – változnak az idők – milyen boldog volt negyvenöt évvel később, amikor az endekások menekültek nyugatra a közeli főúton.

Közben azt is tudja, hisz szembeszomszéd-asszonya „osztrákban” takarít, milyen kellemetlen lehet külföldinek lenni odaát is, mondjuk, amikor a határon túli naccsága arra kéri, hogy ne úgy tisztogassa a lakást, mint otthon szokta, vagy – egy ugrás csak a nagypolitika – amikor a Haider-utód Hans-Christian Strache tüzeli hasonló szellemben népét a migránsok ellen. A legutóbbi tartományi választások idején például teliszórta Burgenlandot idegen-, így egyebek közt magyarelles plakátokkal (*Heimat schützen, Grenze dicht*, szabad fordításban: védj a hazát, zárd a határt). Jelenleg e snájdig fogtechnikus a legbefolyásosabb párt vezére Ausztriában. Ha így megy tovább, a legközelebbi parlamenti választások után ő keres majd koalíciós partnert magának. Nem lesz nehéz dolga, az elmúlt években már két tartományban is összebútoroztak Haider örököseivel a szocik. Csak nem ezért beszél mostanában Strache „októberi forradalomról” az ősszel tartandó bécsi választások előtt? Ha be szeretnéd kalibrálni, nyájas olvasó, e fess forradalmár pártja, a Szabadságpárt helyi értékét a politikai eszmék világában, gondolj a Jobbikra nyolc-tíz cukiságkampány után. Vagy a Fideszre – na nem a most regnálóra, hanem a szelídebbre – még az első Orbán-kormány idejéből. A határzáró plakátokat sokhelyütt magyar vendégmunkásokkal rakatták ki, érvényben tartandó az átfazonírozott goebbelsi diktumot: „hogya ki a külföldi, azt mi határozzuk meg”. Vasfüggönyt azonban (egyelőre) nem terveznek a Fertő-tó közepére.

Tudor mehet

Kezdek sajnos lassan beletanulni az idegengyűlöletbe. Már magyar földön is egész jól tudom utálni magam. Ám rosszul tűröm, amikor pesti liberális barátaim szájából is hallok az „áradat”, „özön”, „cunami”, „jövevény”, „járvány” és „népvándorlás” szakszavakat (az „üldözött”, a „száműzött” és az „áldozat” terminusokat viszont alig), midőn a holtfáradt vendégek tömeges érkezését kívánják érzékeltetni. Vendégek? Talán meglep, nyájas olvasó, de Cislajtániában és onnan nyugatra még mindig lehet az idegent, Georg Simmel szellemében, vendégnek tekinteni. „A vendég, aki marad”, s akinek – bár gyakorta hívatlanul és nem egyedül érkezik – van emberi méltósága. Pont akkora, mint vendéglátójának. Ehet, ihat, ölelhet, alhat (és persze dolgozhat), továbbá mindezen tevékenységeket nem kell smasszerok szeme előtt végeznie. Kulcsa van élőhelyéhez. Karinthy megfordítva úgy is mondhatnám, nincs kapu, lehet kimenni. Hely, amelyet nem tábornak hívnak. Ausztriában a legnagyobbat a Bécs-közi Traiskirchenben, itt rengeteg hazánkfia és lánya megfordult egykoron, régen még menekültlágernek nevezték. Ma a *Bundesbetreuungstelle für Asylwerber* (Szövetségi Gondozóhely Menekékkérők Számára) hivatalos megszólítás dukál neki. Azért csak ne nagyon büszkélkedjenek kedves álságos szomszédaink saját korrektségükkel! Én átlátok a szítán: az „*Asylwerber*” szó riasztóan hímnemű, ezért követelem – a mellesleg rég elfogadott – „*Asylwerberin*” változat azonnali beiktatását az intézmény nevébe. Azt viszont nem sürgetném, hogy a „*Personen mit Migrationshintergrund*” (migrációs háttérrel rendelkező személyek) kifejezést használják, mely bikkfa ide, bikkfa oda, gyorsan terjed a politikailag korrekt nyelvezetben, csak hogy ne kelljen „idegent” mondani. És hát vendéget se.

1908-ban, az akkori keleti bevándorlás láttán Simmel még azt gondolta, az idegen nem az, aki ma betoppan és holnap ripsz-ropsz távozik. Igaz, Berlinből nézve ma se így gondolná, de biztosan nem értené, miért hiszi el egy hajdanán kalandozó és állítólag még mindig kalandvágyó nép a szomszédos Kelet-Közép-Európában, kit csalfa szavú zsarnoka tegnap még fél-ázsiaiinak nevezett, hogy neki rettegnie kéne – no nem az örökre maradóktól, hanem az átutazó mindjárt-távozóktól. Akiknek jelentős része egyébként *full* ázsiai. Nemzetpolitikai megközelítésben persze: cigányfajta. Nem turáni. Sőt, annyira cigány, hogy már néger. Mi lesz majd, ha a talán szintén „turulban született” kirgiz és kazah testvéreink is lóra pattannak és csapatostul elindulnak felénk? Mármint azok a távoli rokonok Ázsiából, akiknél ugyanez a zsarnok otthon szokta magát érezni. És ha elér bennünket a mordvin, cseremis és vogul özön is? Kezdem érteni, miért sűg-bűg annyit a csalfa szavú a cárral. Hogy elment Párizsba pusztán azért, mert a *Charlie Hebdo* ürügyén le akart terroristázni minden vándort, az nem több a tőle megszokott, sima ge...ségnél, ha élhetek e helyen a hirtelen-megvilágosult jószágigazgató úrtól hallott eufemizmusokkal. Az viszont már emelt szintű ge...ség, hogy olyan zsarnoktárssal kellemezi magát, aki kiirtatta fél Csecsenföldet, aztán – kikapcsolódásul – öletett grúzokat is, most meg ukránok ezreit teteti el láb alól. Ettől a karót nyelt tömeggyilkostól én bizony még egy atomerőművet se vennék.

Simmel, ha köztünk élne, alighanem azt gyanítaná, az ugorok azért oly ellenségesek a hozzájuk érkezőkkel, mert valójában vendégszerető szegények, hiszen köztudott: a szent-istváni intelmekkel kelnek és fekszenek. Így mélyen sérti őket, hogy vendégeiknek valahogy nem akarózik köztük maradni, és velük együtt csodálni mindenféle rongyosgárdák és betyárseregek parádézását. Mindezt, miután hasonlóan agresszív és haszonleső rongy- és betyáremberek (köztük magyar taxisok, boltosok, panziósok és mindenféle egyenruhás közegek) alázták meg és fosztották ki őket és családjaikat hosszú útjukon, majd nevelték nagy kék táblákon a tisztességes viselkedésre, amikor ideértek. A soraikban megbúvó tanerők végre megtudhatják: bármit is hittek eddig, a pedagógia nyelve igenis a magyar. Műveltebbjük már fordítja is arabra,

amharára, pastura és más kihaló nyelvekre Magyarország Kormánya 110/ 2012. (VI. 4.) számú rendelete 3. §-ának 3. bekezdését: „A Nemzeti Alaptanterv feladataiból, céljaiból következő motiválás és a tanulás-szervezés folyamata a NAT fejlesztési feladataiban is kifejeződő elvárásokra összpontosít”. Ajánlom, ne hagyják ki a 6. § első pontját se, mely szerint „a nevelési-oktatási program a nevelés-oktatás megtervezését-megszervezését segítő, a NAT-ban és egy adott kerettantervben kitűzött nevelési-oktatási célok elérését, tartalmi elemek feldolgozását lehetővé tévő, egy adott pedagógiai koncepció alapján kidolgozott hét elemű rendszer”. Nem hat, nem is nyolc, pont hét – értve van, kedves barbárok!? Ha Magyarországra jöttök, először is nem jöttök, mert fennakadtok az „ideiglenes műszaki záron”, másodszor pedig nem vehetitek el a magyarok hét elemét, vezérét, főbűnét, legkevésbé pedig hét kedvenc törpéjét! Na jó, a Tudor mehet, mert ő még sajnos emlékszik arra, mit jelentett nyelvünkben az „ideiglenes” melléknév több mint negyven éven át.

A vándorok eleinte kicsit csodálkoztak azon, hogy a Kárpát-medencébe érve a boldog fegyvelmezők és kioktatók mellett bajosan leltek egyszersmind készséges segítőkre is. Meglepte őket, hogy ebben az országban a határt nem őrzik, hanem vadásszák, Irénke nénik szaglászni utánuk, nemegyszer leköpdösik és ütlegetik őket, néha a sokkoló is előkerül, máskor hashajtót kevernek az ételükbe, és vaktérképpel a kezükben zárt vagonokban utaztatják őket rogyásig. Van, hogy egy szlovák rendszámú Porschéből kiugró bennszülött fenyegeti őket kézigránattal, esetleg egy szájszárban pompázó tévés tündér rúgja hasba kislányukat. (Kérdés: ilyen esetben vajon szabad-e menekült gyereket mutatni a kincstári képernyőn?)

Amikor épp nem a vándorok génjeit szeretnék vizslatni vezető politikusok, boldogan terjesztenek róluk már a középkorban is ősréginek számító rémhíreket a fosztogatástól és gyújtogatástól kezdve a szűzlányok molesztálásán át egészen a pusztító járványok előidézéséig. Hallom, hogy ez utóbbiakat egyebek között a „határsértők” által fogyasztott szendvicseknek köszönhetjük majd. Hordjunk malária ellen maszkot! (Lábjegyzet: osztrák rendőrön még nem láttam.) Repesve várom, mikor bukkan fel a kútmérgezés vádja. David Cameron már bedobta a „swarm” ígét, mely a rovarok rajzását lenne hivatva kifejezni az angolban. Előntené a szegénypír az orcám, ha nem Orbán állna nemsokára elő a „sáskajárás” (esetleg a siserehad) kecses metaforájával. Ne legyen igazam: lincselés lesz ebből hamarosan. Alighanem kitör megint a gyűlevész. Nem áll meg a levegőben a kés, kirepül a pisztolyból a golyó.

A vendégek jó ideig mindössze elvétele találkoztak magyar földön emberjogi és -baráti aktivistákkal, s mit nem tesz isten, nem nyíltak meg előttük a templomok, de még az iskolák és kultúrházak sem. Ferencre viszont nem számítottam hiába. (Nyugalom, nem a szegény vándorokkal főzőcskéző giccs-úrra gondolok.) Halkan mondom, hogy a bécsi *Votivkirchét* még 2012-ben elfoglaló traiskircheni menekültek (akik csupán néhány tolmács elbocsátását követelték és egy kicsit jobb élelmezést), most márciusban költöztek át a város egy közeli, hasonlóan elegáns környékén elhelyezkedő *Servitenkloster*be. Itt óvja őket a *Caritas*, egy püspöki vikárius, sőt, még Schönborn bíboros, az osztrákok erdőpétere is felebaráti hangon beszél róluk. A napokban saját rezidenciájára is befogadott muszlim menedékkérőket, a magyar bulvárban halál-furgonnak nevezett kamionban meggyilkoltak emlékére pedig azonnal gyászmisét celebrált, melyen a fél osztrák kormány ott állt vigyázzban. Vajon mit tesz mindeközben a magyarok christophschönbornja? – kérdeztem költőien e levél nyersfogalmazványában. Ma már tudom: leginkább azt teszi, hogy nem kíván az embercsempészet bűnébe esni. Egyháza meg eközben – mint nyilatkozza Erdő – „diszkrét jelenlétével” tüntet. Külön érdekelne, mit gondol a nemrég még a déli határon szaporodó fehér

keresztekről. Ördögűzésre, tessék mondani, mikor lehet jelentkezni? Á, mindig csak ez az űzés, üldözés, kergetés, hajsolás. Mi lenne, ha kicsit lelassítanánk a történelmet? Ebben a katolikus egyháznak mintha lenne némi gyakorlata. Nálunk talán nincsenek kolostorok? Esetleg apátságok? Akkora a csend mostanában Pannonhalmán, bizonyára jót tenne a pihenni vágyó vándoroknak.

Azért a többi, úgymond történelmi egyháznak se ajánlanám, hogy túl korán nevéssen. Mintha mostanában nekik is a torkukon akadt volna a szó. És noha elképzelhető, hogy bizonyos Sipos Pál Pannonhalmára gondolván fájdalmas-gúnyos mosolyra fakad, jó hírek is érkeznek a dombról: olvasni, diákok járnak ki az országútra, hogy ~~megterítsék~~ oltalmazzák a mohamedán menekülőket. Ez idő szerint az apátság már két családot is befogadott közülük. Több helyük egyszerűen nincs.

Ha tudnák, miről maradnak le. Én napok óta abból élek, amit önjelölt civilként a 10-es út mentén összeszedtem. (Naná: elhajigált okostelefonok, megunt pénztárcák, arany kösöntyűk.) Nem tagadom, mindössze néhány órán át vettem részt az útpadkán ballagó szír családok fuvarozásában a múlt héten. Sosem gondoltam volna, hogy egyszer én leszek Vologya bácsi a szovjet háborús filmből, a sokat megélt kolhozparaszt, aki Nagyezsda néni (szerzőné) társaságában szekérével az erdei rejtékúton haladva biztos helyre szállítja a riadt tekintetű, sebesült partizánokat. Utóbbiak a kezét szorongatva (feleségét átölelve) búcsúznak tőlük, miközben sírással küszködnek. Vologya bácsi mélyen barázdált arcán is legördül egy könnycsepp, megsimogatja egy partizánkis lány buksiját és odaadja neki utolsó falat mahorkáját, majd – *konyec filma*. Nos, valami ilyen esett meg velünk. Többször is. Ideértve az osztrák önkéntes csaj önfeledt mosolyát, aki valahonnan Stájerországból rándult át néhány fordulónyi segítségre autóval, a vidám arab tolmács-srác szabadkozását, hogy ő sajnos nem tud afgánul, mikor megpillantotta barna bőrű szír utasainkat, a magyart erősen törő, idős német hölgy ruhával, vízzel, gyümölcscsel telipakolt kisbuszát (ő bajor földről érkezett), ám azt is, hogy amíg mi Lébény és Hegyeshalom között ingáztunk, magyar rendszámú kocsni nemigen sürgölődött a menekültek körül. Oppppardon, néhány taxi erősítette a szabályt. Sajnos a károlyházi polgárőr gonosz kacintását sem felejtsem, aki, mikor a határról visszafordulva egyik utasunk öccsét kerestük, megnyugtató: „az állomáson biztos megtalálja, ott őrizzük őket”.

Keresztapós

Te aztán tudod, nyájas olvasó, hogy nem kenyerem az osztrák közállapotok alázatos eszményítése. Itt se mindenki feneke tejfel, ahogy azt egy részeges orosz tanár és besúgó hangoztatta a Rákóczi Gimnáziumban vagy fél évszázada. A keleti tartományoknak nem könnyű rábeszélniük a nyugatiakat, hogy legalább üzemen kívüli kaszárnyáikat bocsássák a menedékre vágyók rendelkezésére (eredetileg Traiskirchen is KuK tüzerhadapród-iskolának épült), és szerte az országban vallja a nép, hogy a szomszéd faluban/városban/tartományban jobb helye lenne egy herceg kis táborocskának. A bécsi példa nem túl ragadós. Már a konzervatív Néppártból is bírálják a katolikus egyházat, mondván: mint az ország legnagyobb ingatlantulajdonosa megnyithatna még néhány tucat épületet a több ezer kolostorból, rendházból és paplaktól álló birodalmában a menekültek előtt. Mi tagadás, az osztrák kormány is későn ébredt, de akkor végre tényleg felébredt. Elege lett ugyanis az egymásra mutogatásból, és szövetségi jogával élve előírta, mely középületeknek kell rögvest befogadóállomássá átlényegülniük. Nix ugribugri: élelem, víz, villany, csatornázás, orvosi ellátás alapkövetelmények, nincs olyan, hogy a menedékeseket fedél nélkül a pusztába kiáltjuk. Egy

*Sozialstaat*nak persze könnyű, hisz' évtizedek óta működik együtt a civilszervezetekkel. Ezeknek meg nem az a dolguk, hogy a jóléti államtól joggal elvárható szolgáltatásokat nyújtsák (e jóléti állam helyett) nap mint nap rögtönözve, és cserében még rohadt kellemetlenül is érezzék magukat a hatalom állandó gyanakvása miatt.

Amikor az ember ébredszik, reflexszerűek a gesztusai. Az osztrák kormány például kitalálta, hogy nemcsak használt kocsit, limlomot, gondozásra szoruló időseket lehet keletre exportálni, hanem menekülteket is. Levajazta a szlovákokkal, hogy Traiskirchenből néhány százat – jó pénzért – átküld a határon túlra. Nem sejtették, hogy velünk kezdenek ki. Most Bős-Gabèikóvóban forrnak az indulatok – ősi magyar falu, lakói már Etelköz óta népszavaznak, meg is gyűlt a baja velük a szocialista Faymann–Fico párosnak. Érdekes, a *Dunasaurust* valahogy jobban túrték a helyiek, pedig azóta alig látszanak ki a betonból.

A „bárhogy is, de szabaduljunk az idegenektől” programja persze konvenióál az osztrák széljobbnak. A Szabadságpárt a maga részéről ott lázít a „betolakodók” ellen, ahol csak tud. Az „*Überfremdung*” (túlidegenedés) és az „*Umwolkung*” (átnépesedés) náci horrorszavait ismét gyakrabban hallom politikusaitól. Állítólag valakik szándékosan Európába zavarják/csalogatják a színesekeket, hogy szétzilálják nemzeteinket. Még az embercsempészeket is ők fizetik. Szerintem csak a cigányok lehetnek ilyen elvetemültek. Csupán nekik érdekük ugyanis, hogy megmutassák a gádzsóknak: velük még mindig jobban járnának.

Ezzel szemben áll Belgrád bevétele. Akarom mondani, az a több mint százezer bosnyák, horvát és koszovói albán menekült (illetve összes kombinációjuk), akik a kilencvenes években megfordultak az alpesi köztársaságban. Többségük békében le is telepedett ott, pedig Ausztria a korábbi évtizedekben már sok százezer kelet-európaít befogadott. Főként ugyancsak délszlávot, no meg magyart, csehet, szlovákot, lengyelt, a szovjet zsidókról és a mindezen nemzetekből kirekesztett romákról nem is beszélve. De itt választotta a szabadságot számos Ceau^oescu üldözöte román állampolgár is a nyolcvanas években. A létezett szocializmus kárvallottjain kívül jöttek a törökök, kurdok, afgánok, arabok és fekete-afrikaiak is tömegestül. Most meg az ukránok. Egy, a bevándorlók nélkül alig hétmilliós országba. Ahol egyre több olyan is van, mint én, aki maga elől menekült ide (megengedem, a jobb élet reményében), megtartotta állampolgárságát, és hetente-havonta hazajár. Így él Osztrákiában az a temérdek germán is Németországból, akik újabban munkát keresnek vagy tanulnak a sokáig hanyagul lenézett, hasonnyelvű országban. Ők most a legnagyobb kisebbség Ausztriában. Valahogy mégis kibírnak minket a „valódi” bennszülöttek (Bécsben például a csehek). Pedig már legalább feleannyian vagyunk, mint a feltételezett őshonosok, ha nem az állampolgárságot, hanem az itt-tartózkodást számítjuk.

Ha sokáig folytatják a jótékonykodást rövidlátó szomszédaink – hallom a finom figyelmeztetést a magyar rendektől –, mindenki hozzájuk tódul majd, míg a végén azon veszik észre magukat, hogy vendégek lettek saját hazájukban. Vagy éppenséggel menekültek. De még ezt is megtehetik. Hogy miért? Mert zsírgazdag a mázlista osztrákja – így a cizellált magyarázat. Nem lehet, hogy a sok-sok bevándorló miatt (is) az?

Azért azt nem állítanám, hogy a helyi hivatalosság nem hezitál és taktikázik. Az Orbánt simán hazugnak nevező Faymann kancellár egyelőre csiki-csukit játszik Hegyeshalom és Nickelsdorf között. Láthatóan nem tudja, mi lesz Merkel következő lépése, aki félek, legtöbbször szintén nem tudja azt. Nem tudják, de (jól) teszik. Arról fogalmuk sincs, hogy az ajtajukon kopogatók

köziül hányat lássanak vendégül, de abban biztosnak mutatkoznak, hogy üldözötteket nem szabad tovább alázni. Az „illegális bevándorló” kifejezést Ausztriában nem erőltetik, a migránsok helyett inkább a sleppereknek nevezett embercsempészeket gyűlölik. Amikor már nagy volt a baj, hirtelen lett elég ágy, tolmács, német tanár, pszichológus a menedékkérők számára, no meg jó adag szabadkozás, ha átmenetileg sátrakat kellett felállítani vagy ha nem tellett háromfogásos ebédre. Ilyen az, amikor egy hatékony és nem-lelketlen állam működni kezd. Ehhez szerintem nem kell feltétlenül zsírgazdagnak lenni. Az ORF-ben megszólalók döntő többsége még ezt is kevésnek tartja. A pártok se tágtanak: a zöldek például korrupciót orrontva folyamatosan feszegetik a Traiskirchent kiszolgáló svájci cég gyanúsan magas árait. Talán ezért is van az, hogy a bécsi menedékesek 80 százalékát magánlakásokban helyezik el. A városi tanács szerint ez összehasonlíthatatlanul emberibb megoldás. És olcsóbb is.

Ugyanez az állam nem „norvégozik”, hagyja a civileket dolgozni. Kolléganőm asztalán a minap 20 darab vadonatúj arab-német kisszótárt pillantottam meg. Csak nem arabul tanulsz – kíváncsiskodtam – nem elég ahhoz egyetlen példány? Kiderült, Traiskirchenbe viszi a szótárakat, azért vette őket, mert olvasta valahol, ezekre van most ott a legnagyobb szükség. A pályaudvaron taps fogadja a menekülteket, rengetegen adakoznak, segédkeznek, fogadnak be magukhoz családokat, percenként figyelmeztetve a kormányt, hogy ha a vendégek érkezését nem is tekinti áldásnak, átoknak semmiképp se tartsa. A civilek nemrég úgy rántottak össze Bécsben pár nap alatt húszezres tüntetést az érdekükben, bizony-bizony, nyaralásidőben, majd’ negyven fokos kánikulában, mintha erre készültek volna évek óta. Voltaképpen készültek is. Nem évek, hanem évtizedek óta. Ma már ennyi ember magától is kísétál egy antirasszista demonstrációra. *„My nationality: human”* – ez állt augusztusban az egyik tüntető transzprensén. Magyar átiratban: ember vagyok, nem turista.

Egyébiránt ha valakik látványosan keresztbe tesznek a bécsi udvarnak, azok nem a civilek, még csak nem is a szegény menekültek. Az osztrákok hírnevét igazából a dúsgazdag vendégek csorbítják. Az itteni újságok címdaláról évek óta orosz, ukrán és kazah oligarchák merednek az olvasóra. (Simicska hírértéke még csak az errefelé kevésbé feltűnő szánkózásnál tart.) Az a bökkenő, hogy ezek az urak nemcsak beruházni és fogyasztani jönnek Ausztriába, hanem gyanús pénzeiket is itt parkoltatják illetve mosogatják. No meg magukkal hozzák szerteágazó politikai konfliktusaikat is. Az egyikük, a kazah örökös zsarnok veje (bizonyos Alijev) például nem átalott néhány hónapja egy szigorúan őrzött bécsi börtönben elhalálozni. Ne keress, nyájas olvasó, közvetlen összefüggést a baltás gyilkost kitüntető azeri Alijev barátunkkal, tudod, a KGB-s Alijev fiával. A megboldogult egy másik nagy barátunk, Nazarbajev (a kazah kommunista párt egykori főtitkára) rokona volt, mely körülmény az utóbbi időben sebesen rongálta az egészségét. Volt ő helyettes nagyvezíre a kazah titkosszolgálatnak, egy bankot is elnökölt, sőt két alkalommal is nagykövetségként szolgálta országát Bécsben. Apósa, akit mindeközben néhányszor szívesen megpuccsolt volna, évekkel ezelőtt kettős emberöléssel vádolta meg, ezért jobbnak látta, ha menekülőre fogja, és átmenetileg ismét Bécsbe költözik. Ahol, nézzenek oda, előbb-utóbb szintén a szemére vetettek némi pénzmosást, kezdték a Kazahsztánban elkövetett gyilkosságokat is kicsit komolyabban venni, valamint megorroltak rá, mert állítólag – hogy mentse magát – lefizetett egy szakajtónyi osztrák politikust. Ügyvédei szerint Alijev nem volt szuicid típus, mégis egy magánzárkában lehelte ki a lelkét. Akasztva volt – bocsánat, de kivételesen kénytelen vagyok szenvedő szerkezettel élni. Előtte még gyorsan megírta *Keresztapós* című könyvét és arra is volt érkezése, hogy megvádolja Bill Clintont és Tony Blairt. Szerinte túl szoros kapcsolatot ápoltak Nazarbajevvel: az előbbi óriási uránüzletet bonyolított vele, az utóbbi mindössze havi apanázt húzott tőle személyes tanácsadóként.

Bécsből nézve a legkínosabb az ügyben talán mégis az, hogy az utóbbi öt esztendőben egy nemrég volt osztrák kancellár szintén Nazarbajev elnök zsoldjában állt. Alfred Gusenbauer, az SPÖ volt elnöke, potom évi 400 ezer eurót kért szolgálataiért, mármint hogy összetoborozta néhány kedves kollégáját (egyebek között Kwasniewskit, Schrödert és Prodit), hogy megalakítsák „Kazahsztán Barátainak Klubját”, melyet mind a mai napig ő vezet. Nem győzi hangsúlyozni, hogy ez idáig kizárólag külgazdasági és külpolitikai ügyekbe ártotta bele magát, ha épp nem a jogállamiságot fejlesztette a volt szovjetköztársaságban. Értem én, Alijev tényleg nem volt kifejezetten a liberális jogállam híve. Ám ennek talán nem lett volna szabad feljogosítania mindenki *Gusiját*, hogy – mint azt a bécsi államügyészség vélelmezi – megbízójának, Nazarbajevnek kémkedjen, és titkos parlamenti iratokat játsszon át neki a nem kifejezetten jogállami vej viselt dolgairól. Az évi 400 ezret persze nem kell készpénznek venni, annál ugyanis jóval többet kapott Gusenbauer. Őt osztrák körökben mindig is a szocpárt „Toscana frakciójához” sorolták, azokhoz a politikusokhoz, akik tudtak élni. A *Spiegel* által megszerzett költségelszámolások szerint az ex-kancellár *business classon* röpködött Asztanába (Gusenbauer Schrödernek: „a [kazah] kormány nem retten majd vissza semmilyen kiadástól vagy erőfeszítéstől, hogy Téged a világ bármelyik repülőteréről magángéppel Asztanába hozzon”), és a Klub tanácskozásain kaviárba és pezsgőbe csomagolták gyönyörű ötleteiket arról, hogyan lehetne egy közép-ázsiai despotát Európában fényezni. Az osztrák közönség nem esik azonnal hasra, ha luxusétkekről hall, azonban az egyik kazah számlán szereplő előétel – libamájpástétom portóiban aszalt körteöntettel – még az itteni *gourmet*-k merész képzeletét is felülmúlta.

Folytathatnám a történetet, de félek, végleg elrontanám az étvágyad, nyájas olvasó, oly sokan szerepeltek (szerepelnek?) a kazah fizetési listán a globális politikai elitből: Köhler, volt német államelnök, Schilly, volt német belügyminiszter, legendás '68-as, De Maiziére, az NDK első nem kommunista miniszterelnöke, és ez csak a német felhozatal. Te csak őrizd jó étvágyad és bízz továbbra is Angela Merkelben, hogy ő aztán majd tényleg, mindenképpen, feltétlenül és örökre véget vet a zsarnokságnak, kivált, ha az az Unión belülre merészkedik. Abban viszont valóban reménykedhetsz, hogy itt is működik egyfajta kiszorítási hatás: ha ennyi euró gurul Kazahsztánból nyugatra, talán kevesebb jut a keleti rokon-rezsimeknek.

A Bécsben virmanoló, tehetős menekültek sorában említhetném Dmytro Firtas nem-hrivnyában-milliárdost is, ő egy frissen idegenbe szakadt ukrán oligarcha, aki azzal kelt feltűnést, hogy az istennek sem akar Amerikába utazni, mely elhatározását az osztrák bíróságok is támogatják. Ellentétben kispályás magyar társaival, őt nem kitiltották az Újvilágból, hanem egyenesen beidéztek oda, hogy számot adjon Indiát is behálózó korrupciós ügyeiről. Ezek éppenséggel nem az urán, hanem a titánium körül szövődtek. Felkészül a Mengyelejev-táblázat bármely más méregdrága eleme. A Gazprommal kötött *sweetheart dealek* révén (és nem mellékesen Szemjon Mogiljevics, a nálunk is rossz hírnek örvendő orosz maffiózó engedélyével) megtollasodott Firtas a tavaly bukó Janukovics királycsinálójaként vált igazán ismertté, s mint ilyen, zsákszámba cipelte haza a pénzt Moszkvából. Hipp-hopp lett is belőle műtrágya-mágnás, nem kevéssé a ciprusi és svájci cégeinek segítségével behozott olcsó orosz gázt elfüstölve.

Amikor Janukovics elhúzott Oroszországba (nicsak, egy újabb menekült), Firtast, aki véletlenül épp Bécsben időzött, az FBI kérésére letartóztatták. Ám rögtön ki is engedték, igaz, csak a börtönből, nem Ausztriából, mihelyst – Putyin-közeli körökből, pontosabban a *vozsgy* kedvenc sportja, a judo szövetségi elnökétől – megérkezett a 174 millió dolláros kaució. Azóta, akárcsak Nazarbajev, Firtas is szorgosan szervezi nyugati piárját, de nem feledkezik meg Janukovics

pártjának feltámasztásáról sem. Bécsi székhellyel működtet egy ún. „Ukrán Modernizációs Ügynökséget”, és – láss csodát – máris talált befolyásos támogatókat. Verheugen, egykori EU-biztos, Steinbrück, volt német pénzügyminiszter valamint Cimoszewicz, lengyel ex-miniszterelnök erősíti csapatát. Megbízható szociáldemokraták mind egy szálig. No és ki a legeslegfőbb modernizációs ügynök? Ki más lenne, mint Michael Spindelegger, tavaly még osztrák alkancellár, ezúttal a konzervatívok táborából.

Nem értem én ezeket a kajla osztrákokat. Nemzetközi bűnözőket okosabban is lehet pátyolgatni. Elég már a nagyképből: nem szégyen az élelmes szomszédtól tanulni. Az elzárás, a bírósági tárgyalás, a kiadatás igen bonyolult és látványos jogügyletek, súlyosan nemzetközi a terep, túl sok az ellenőrizhetetlen szereplő és felettébb kíváncsi a sajtó is. Ha luxusbevándorlókat akarunk, vajon nem egyszerűbb-e titokban letelepedési kötvényeket osztogatni? Azokból is csurran-cseppen az osztogatóknak, a putyin- és nazarbajev-félék is elégedettek lesznek, s ki tudja majd kideríteni, hogy a „keleti széllal” bevitorlázó alijevek és firtasok esetleg nem ártottak-e kétszer vagy hússzor annyit az ország gazdaságának (például azzal, hogy kitartóan rongálták jó hírét), mint a vándorvendégek gyalogos tízezrei.

A rátarti Szemjon

De mi lesz, ha az átutazni vágyók egyszer csak úgy döntenek, hogy mégis inkább velünk maradnak? Úgy hallom, lent a magyar rónaságon ennek ürügyén kelt szorongást a kormány, drótoz sürgősen pengét, orrontja terroristák beszivárgását, és – miközben a menekültek, iszkiri, menekülnek az országból –, Európa megmentőjének szerepében tetszeleg és új Nándorfehérvárról delirál. A tartós vendégség kockázataival, leginkább a diaszpóra-terrorizmussal foglalkozott az Angliában élő, lengyel szociológus, Zygmunt Bauman is egy bécsi előadásán nemrégiben. Dehogyan tett egyenlőségjelet ez az épp kilencvenedik évében (igen fürgén) járó, visszaesően menekült tudós a migráns és a terrorista közé, pusztán megkockáztatta: nem ugyanaz a terrorizmus, ha a tettes mindössze „tiszteletét teszi” egy országban, hogy arrafelé gyilkolásson vagy eleve ott nő is föl. Ilyenkor félig-meddig az asszimiláció ellen lázad – mondjuk, harmadik generációs bevándoroltként –, midőn robbant, lő, gázol, késel vagy tűszokat ejt. Bevallom, egyelőre nem fog el a pánik a „muszlim fenyegetés” hallatán, jóllehet a bicskával lefejezés gyakorlata kissé elborzaszt. Valószínűleg velem van a baj, hisz ahogy öregszem, a villamosszéket, a méreginjekciót, a szőnyegbombázást, de még a gázkamrát is egyre rosszabbul bírom. Ha már egyszer halni kell, mindig is a viccbéli hóhéra vágytam. Ő azzal vág fel az elítélt előtt, hogy amikor bárdjával lenyisszantja a fejét, az észre se veszi majd. Suhint egyet, mire a kivégzendő röhögve szól vissza: kezdhetsz előlről, mester. A bakó rá se néz, úgy felel: biccentsen csak.

Manapság egyre kevesebbet mosolygok. Amilyen vérmes alak vagyok, már a Páneurópai Piknikre büszkén emlékező vonatról leparancsolt menekültek látványa is inkább haragra gerjeszt, mint gúnyra fakaszt. Mi tagadás, el vagyok borulva. Nem kenyerem a kényszeres káccatezés, de amikor zárt vagonokról, toronymagas drótkerítésről, a teherautó falát haláltusában tíz körömmel kaparó emberekről hallok, vagy olyanokról, akiket a szabadság ígéretével vonatra raknak, majd megállítják a szerelvényt, és táborba szállítják őket, esetleg amikor a kék színű kocsinkba beülő szíri fiú remegve kérde tőlem: „polisz, polisz?”, és ez ráadásul – mint Kati néni is emlékezett – az 1944–45-ös *Todesmarsch* egyik helyszínén történik, nos akkor nem lehet, hogy az embernek egyáltalán ne jusson eszébe a múlt. Reménykedve mondom: *mutatis mutandis*. Ne hidd, nyájas olvasó, hogy nem tudom tovább csavarni az analógiát. Izraeli

ismerősöm ugyanis így reagált fenti sirámaimra: „arra persze nem gondolsz, hogy azok a férfiak, akiket ma annyira sajnálsz, lehet, hogy tegnap még miránk lóttek?!” Passz. A napokban egyetlen dolog tudott csak megnevetetni. Hallom, a magyar táborokban azt hiszik a gyerekek, a rendőr bácsik és nénik azért viselnek gézmaszkot, nehogy megfertőzzék azokat, akikre vigyáznak. Csak azt nem értik, hogyan lehetnek egyszerre mindannyian betegek.

Önző alak, aki vagyok, a terrorizmussal az a legfőbb bajom, hogy semmi értelmes nem jut róla az eszembe. Igaz, már a nagy Lenin is így volt ezzel, midőn megfeddte narodnyik-anarchista bátyját, Alekszandrt, miután az felsült egy másik Sándor, az épp regnáló cár elleni merényletével. Aki ezért örömeiben felakasztatta az ifjú forradalmárt. Remélem, emlékszel még, nyájas olvasó, az ifjabb Uljanov „nekünk nem ezen az úton kell haladnunk” kezdetű tűpontos politikai programjára. Apró hiba, hogy Lenin zseniálisnak hitt ötlete végül abban csúcsosodott ki, hogy a „rendetlen”, ellenzéki terrort, állami-nagyipari szintre emelte. Kíváncsi voltam, tud-e a terrorizmusról újat mondani egy évszázad múltán valaki, aki – mint Bauman – nem egyszerűen kényelmes egyetemi irodájából kikukucskálva borzong most épp az ISIS rémtettein, hanem valamikor a saját bőrén is érezte a terror államosított változatát, méghozzá egyszerre hitleri és sztálini kivitelben.

Egyébiránt – bevallom – egy idő óta már nem nagyon érdekel, mit forgat Bauman a fejében. Azt persze nem értem, miért közöl a 2000 percenként egy esszét tőle. (Csak nem én ajánlom ezeket a tisztelt szerkesztőség figyelmébe?) Nekem ugyanis Bauman a lengyel Heller Ágnes. Minden évben ír egy blikkfangos című könyvet (a „posztmodern moralitástól”, az „élet elfogyasztásán” át egészen a „folyékony modernitásig” vagy a „kölcsonvett időig”), és bármiről, bárkinek, bármikor hajlandó mélyeket nyilatkozni. Nem tudtam azonban, hogy ilyen szikár-száraz az öregúr. Magyar kolléganőjétől eltérően sehol egy szellemi sziporka, egy Kant-idézet, egy csúfondáros arckifejezés, és hát... van itten még egy..., hogy is mondjam csak, egy picit, úgyszólván elhanyagolható különbség kettejük között.

A háború után Bauman a szovjet– lengyel hadseregből úgymond leszerelve az elhárítás ügynöke lett (álneve: Szemjon). Három éven át szorgalmasan jelentgetett, majd egészen 1953-ig szolgált politikai tisztként (többnyire agit-prop főnökként) az Állambiztonsági Minisztérium egyik speciális katonai egységében, mely az ukrán lázadók és a Honi Hadsereg megmaradt ellenállói körében tisztogatott. Ő maga nem verte nagydobra, igaz, nem is tagadta, hogy a szervek alkalmazásában állt, azt sem, hogy hithű sztálinista volt ebben az időben. Komolyabb megbánást azonban nem tanúsított (unalmas munka volt, brosúrákat írtam a katonáknak – emlékszik újabban), és valószínűleg most már büszkén viszi magával a sírba főbenjáró bűneit, ha elkövetett ilyeneket.

Én meg, az álszent liberálbolsi, mindezeket már valahogy el is felejtettem neki, hisz nemcsak ő üldözött másokat, hanem őt is nyomorgatták rendszeren, előtte és utána is. A fenti – elgondolkodtató – részleteket csupán néhány esztendeje ismerem, nem értem, miként mehettek ki mégis a fejemből. Megsajnáltam volna? Hogy életben maradt, hosszú éveken át egy hajszálon múlt. Tizennégy évesen menekült a nácik és a lengyel pogromlovagok elől a Szovjetunióba, ahol fegyvert fogott, és nemcsak a háborút élte túl szerencsésen, hanem az ottani zsidóüldözést is. Amikor édesapja, kinek cionizmusát jó kommunistaként megvetette, az ötvenes évek elején Izraelbe szeretett volna távozni, Baumant se szó, se beszéd kirúgták a belügyből. Mi mást tehet ilyenkor az ember, szociológusnak áll (egyik kedvence Simmel lett). '68-ban a moczari antiszemita kampány keretében másodszor is kipaterolták Lengyelországból, Izraelben viszont,

jöllehet talán nem éreztették vele nap mint nap, hogy pólisi menekült, nem szívelhette – mint mondotta – a zsidó állam-nacionalizmust, a palesztin területek megszállását, és a Holocaust kisajátítását. Így választotta végül otthonául a festői Leeds városát. Egy olyan országban, mely köztudomásúlag sohasem szállta meg Palesztinát, s melynek lakói mentesek minden nemzeti fensőbbrendűségi érzéstől. Való igaz, egy percig sem hiszik, hogy kizárólag a zsidók estek népiértés áldozatául.

Amit hajlamos voltam feledni, azonmód emlékezetembe idézte néhány fiatalember, aki pár másodpercre benyomult Bauman előbb említett bécsi előadására, hogy tiltakozzon, mi más, mint a varsói *Zydokomuna* ellen. Ők a Bécsi Népi Kezdeményezés nevű mikroszkopikus méretű lengyel szervezet nevében kiabálták, hogy „halál a kommunistákra!” és „emlékezzünk hőseinkre!”. Hatan voltak mindössze a bécsi lengyel kisebbség e verbál-terroristái, de szorgalmasan videózták magukat, elérve, hogy a lapok másnapi számai róluk is szóljanak. Vezető szocialista politikus sietett elítélni a zavarkeltést, és liberális megmondóemberek kezdtek rögtön élveboncolni egymást: az egyik „folyékony felejtéssel” vádolta Baumant, a másik meg a szélsőjobb kiszolgálásával az egyiket. A decens bécsi publikum pedig ismét megbizonyosodott afelől, hogy még darab ideig mindenki gyanús, aki a valamikori *Ostblock*ból érkezik, ideértve a maguknak nyugaton kinkeservesen hírnevet szerzettek is.

Nekem egészen más járt a fejemben. Büszke honfiként szégyellem bevallani, de úgy éreztem, a lengyel „népi kezdeményezők” mellett elbújhat a magyar Jobbik. Hegyeshalomnál elfogyna az őserő? Semmi bécsi randalír? Miért nem láthatja a keményen dolgozó osztrák kisember valamelyik magyar gárdát végre a *Kärntnerstrassén* is masírozni? Netán attól tartanak hős kapitányaik, hogy a felvonulók egyik felét agyba-főbe vernék az itteni anarchisták, a másikat meg már jóval előtte letartóztatnák az állambiztonságiak, még hozzá a „náci bűnök újraelkövetésének” vádjával? A puhány Strachéban nem érdemes bízniuk, ő mosná kezeit: magyar elvbarátai közül a neo-cukik még nem felelnek meg kényes ízlésének. Úgy látom, Orbánnal sem keresi lázasan a kapcsolatot. Mindez a *Vér és Becsület* magyar matadorairól jutott az eszembe, akik alig egy hónapja szerették volna végiglátogatni Hitler kegyhelyeit Bécsben. Már a Képzőművészeti Akadémiára se jutottak be, ahol hajdanán az ifjú Schicklgruber tanulta az ecsetkezelést, pedig ott híresen engedékeny a portás. A rektor egyszerűen bezáratta vele az épület kapuját.

No de vissza Baumanhoz, aki – ritka eset – dacára hajlott korának, nem ébresztett együttérzést bennem, pedig a haragos lengyel ifjak felettébb fenyegetően viselkedtek. Nyilvánvalóan nem érdekelte már senki, távol járt a tekintete, bár lehet, hogy mindig is „ki-ha-én-nem”-ben utazott. Vádoltam is magam rendesen: hogy lehetsz ilyen részrehajlóan feledékeny, Nick?! Legkevesebb egy valamikori téglá áll előtted, aki nem restelt a szocializmus nevében kínzásra és gyilkosságra felbujtani. Tőlem se telne többre, mint a híres német múltfeldolgozás laza osztrák–magyar változatára? Enyhe undor, söprés a tudat alá, oszt jónapot? Ítélni persze nem érzem feljogosítva magam (erről beszéltem már egy korábbi levelemben), de homokba se dugnám szívesen a fejem. Ha magamnál vagyok, az ilyen figurákkal nem szoktam lélekben sem parolázni. Más magyarázatot kéne hát keresnem végtelen jóindulatomra.

Hoppá, mikor is olvastam először Baumant? Ezt tényleg nehezen tudnám feledni. Nemzedékemnek '68-ban kezdődött ugyanis a történelem, de akkor nagyon (új mechanizmus, Párizs, Prága), majd hirtelen véget is ért. Legalább 1981-ig tartott a kényszerszünet. Engem Prága rángatott ki politikai gyerekkoromból. Osztyájtársam és legjobb barátom a behívóját

várta. Mindkettőnket fölvettek a Közgázra. Augusztus volt, nekem meg lelkiismeret-furdalásom, hogy a májusi sorozáson, noha csak öt kávét ittam előtte, kiszuperáltak, és így kimaradok minden rosszból. Már ismertük a *2000 szó* szövegét, éreztük, hogy közeleg a „testvéri segítségnyújtás” pillanata. Nem festem az eget, fogalmunk se volt, kinek drukkoljunk. Ekkor nyomta kezünkbe barátom apja Bauman *Általános szociológiáját*, egy testes, unalmas kötetet, mely alig egy évvel korábban jelent meg magyarul. A szerző nem számíthatott túl nagy sikerre nálam, miután pár nappal azelőtt fejeztem be Herbert Marcuse *Egydimenziós emberét*. Rém büszke voltam, mert úgy véltem, megértettem a szerző néhány mondatát. Marcuse akármennyire lenyűgözött is, nem segített abban, hogy megbirkózzam akkori bajaimmal (amit a kielégülés és az elnyomás kapcsolatáról regélt, az például egyenest bénítóan hatott egy tizennyolc éves későkamasz vágyaira). Bauman könyve azonban – láss csodát – a katonai szervezet szociológiájánál nyílt ki, ahol a szerző nem elidegenedésről és manipulációról szavalt, hanem megpróbált pontos állításokat tenni a hadseregről mint bürokratikus intézményről.

Megnéztem megint, néha ilyeneket is lehetett írni a Varsói Szerződés fenyegető világában: „A hadsereg számos intézményt hoz létre, amely kifejezésre juttatja a katonai hierarchia szintjei közötti külső különbségeket... Az ilyen intézmények közé tartozik mindenekelőtt a szervezeti hierarchiában különböző pozíciókat elfoglaló emberek személyes kiváltságainak aprólékos meghatározása, amely kiváltságok különbözőségét nem indokolja a tisztán katonai szükségletek hierarchiája... Az ember nyilvánvaló módon nem Kowa³ski, hanem Kowa³ski *őrnagy* vagy Kowa³ski *őrmester*. Ilyen intézmény továbbá a gondosan meghatározott rituálé, amely minden helyzetben, a helyzetben résztvevő személyekre tekintet nélkül, kizárólag a személyek által elfoglalt pozíciók szempontjából szabályozza a viselkedést; valamint e rituálé körülsáncolása mágikus színezetű formulákkal és gesztusokkal...”

Akkor még nem tudhattuk, honnan ismeri a szerző oly bensőségesen a katonaság világát, de amit mondott, erőt adott barátomnak a kalocsai, úgynevezett Forradalmi Ezredben uralkodó slamos totalitarizmus elviselésére, mert rámutatott: a személyesnek tűnő kiba...sok, szadista rémtettek és fájdalmasan stupid parancsok egész sorozata bele van kódolva a szervezetbe. Amikor feljebbvalód gyűlöli leendő értelmiségi státuszod, irigylő belső szabadságod és fél nyelvi fölényedtől, akkor voltaképp előre megírt program szerint jár el. Nem kell magadra vened, nem veled van a baj. Ha mélyen megaláznak, nem tanácsos rögtön öngyilkosságot fontolgatnod. A mótó ugyan strukturális (ahogy akkoriban mondtuk beképzeltén), de tizenegy hónap elteltével megszűnik majd a hatása (ahogy akkoriban gondoltuk derűlátóan). Barátom így élte túl Kalocsát, nem kevéssé Bauman segítségével, és – hab a tortán – még Csehszlovákia megszállásáról is lekészt. Én meg könnyíteni tudtam heveny lelkiismeret-furdalásomon, miközben nem volt túl nehéz arra is rájönnöm, hogy többnyire az a helyes, ha az ember nem a megszállóknak drukkol. A tudomány, mely megvéd minden földi rossztól? Idáig azért nem merészkednék. Ha már ismertük volna a *22-es csapdját* (mely alig valamivel később, 1969-ben jelent meg magyarul), félek, Baumannak nem sok esélye lett volna minket boldogítani.

Gondoltam, mint hálás utókor befogom az orrom, és elmondom, mit köszönhettem neki úrfikoromban, hisz előadása után eljött egy szemináriumomra (hívatlan vendég), ahol – mint kiderült – barátnője, szintén lengyel szociológus, volt a főszereplő. Bauman rokonszenvesen végigigzulta nyolcvanhárom esztendő partneré prezentációját, '68-as hőstörténetemet viszont, melyet a szeminárium utáni *small talk* keretében igyekeztem elővezetni, a harmadik mondatnál lepattintotta magáról. Igaz, nekem is nehezemre esett egykori személyes érzéseimről két centi távolságról a fülébe ordítva vallanom vagy harminc ember előtt. Mikor eljutott a tudatáig, hogy

érdekel a kómenizmus története, kizárólag arról akart felvilágosítani, hogy barátnője a lengyel Rákosi, Bolesław Bierut lánya. Szemmel láthatóan ez ma is imponált neki. Hogy magam mentsem, megpróbáltam Oskar Langéra, a korábban Londonban és Chicagóban tanító, világhírű közgazdászra terelni a szót, akivel egy folyosón székeltek a Varsói Egyetemen az ötvenes évek végén. Miről beszélgettek egymással? – tudakoltam, gyanítva, hogy '56 után a két művelt marxistának igencsak volt miről. Ez se érdekelte, csak annyit említett, milyen öregnek és mogorvának tűnt számára akkor az ökonómia professzora. Bátyám – másodállásban bridzsbajnok – odavetett félmondata ötlött fel bennem. Sose mesél a versenyeiről, de egyszer véletlenül elárulta, hogy a napokban elhunyt Omar Sharif ellen játszott. No, és hogy fest közléről a híres-nevezetes Zsivágó doktor? – bukott ki belőlem a kérdés. – Hát..., elég bénán licitál szegény.

Kérdezhetnéd, nyájas olvasó, mindezeket átgondolva, megtudtam Baumantól, az egykori úgymond fehérterror-elhárítótól valami észbontót az erőszak természetrajzáról. Annyit biztosan, hogy lesznek ismét bőven olyanok, akik majd gyorsan elfelejtik, mennyi mindent ártottak annak ürügyén.

Shitstorm

Amikor e sorokat írni kezdtem, az Andrássy úton állt a bál. Hál' isten, nem akadt több hatvannégy vármegyésnél a kordonon túl, de valakik bölcs előrelátással gondoskodtak kellő mennyiségű fekáliáról az Opera-közei fák tövében, hogy – reményeik szerint – így vegyék bűz alá a buzikat. Már ahogy a felvonulókat nevezni szokták (*epitheton ornans*: mocskos), addig sem kell az LMBTQ rövidítéssel bajlódniuk. Most elmaradt a fizikai erőszak, de a teljes magyar jobboldal fröcskölt, jobb esetben sunnyogott. Az ember lassan már az orbáni „négyfalközöttcsinálhatjákcsakneprovokáljanak” felszólítástól sem kap sikítófrászt, és még azt is elviseli, ha egy fideszes potentát sértetten harsogja, hogy ő bizony nem buzeráns, bármily előszeretettel pletykálják is róla azok. Kik is? Sajnos a legendás „szakállas SZDSZ-es bácsi” ezennel nem szerepelt a kedvenc hivatkozások között. A „bajuszos SZDSZ-es néni” neologizmust egyelőre megúsza a hír terjesztője.

Szeretnék végre igazságot tenni. Kedves BKV! Kedves Budapesti Önkormányzat! Kedves Kincstári Tévé! Itt, a távoli császárvárosban onnan tudom tavasszal, hogy jön a nagymeleg (ugye, értik), vagyis közeledik a *Life Ball*, illetve a *Vienna Pride*, mely a *Rainbow Parade*-ben csúcsosodik ki, hogy a bécsi tömegközlekedési vállalat minden járművére szivárványszínű zászlókat tűz ki, melyek büszkén hirdetik úgymond a másság szépségét. Sajnos nem láttam még lépve őket. Amilyen furfangos itt a városi tanács, ezeket az angol szörnyszavakat szerepelteti a honlapján (a képen két fiatalember ölelgeti egymást), kizárólag azért, hogy százezrek, köztük nemzetközi celebek tucatjai, minden évben ide látogassanak, s tágra nyissák vastag bukszájukat. Tudjuk jól: szivárvány. Még azt is kifundálták, hogy a közlekedési lámpákat is férfiatlantítani kell. Először német mintára csak visszataszító szoknyás alakok tűntek fel rajtuk, majd megjelentek a virtigli osztrák *Ampelpärchenek*, a lámpa-párocskák (így kicsinyítve, akár a mesefigurák, hogy orvul megszerettessék magukat már a kisdedekkel is), köztük az egymás kezét fogó hölgyek és az ugyancsak egymás kezét fogó urak. Hogy a hülyék is értsék, kis szívecskék villognak közöttük. Még jó, hogy nem puszkolnak, mint ezek a szerencsétlenek teszik fényes nappal a belvárosban. Rengeteg köztük a bevándorló kinézetű. Fertő, sőt egy egész Fertő-tó! Ha ez így megy tovább, jön a homo-házasság meg a szabad füvezés. Már csak egy fekete bőrű – menekült – kancellár hiányzik, aki mindezt megengedi.

A *Life Ball* az AIDS-t népszerűsíti, a többi meg azokat, akik tudvalevően az AIDS-t okozzák. Aztán itt ez a szakállas nőimitátor, az osztrák állami tévé hivatalos kiküldöttje az európai dalversenyre, akivel megnyerették a vetélkedőt (tudjuk, kik, tudjuk, mennyiért), azóta ott pózol minden hasonló szennytalálkozón. Conchita Wurst, egy kolbászkoncsi, még a nagybetűt sem érdemli a magyarban. Sajnos igazi osztrák a felső-ausztriai Gmundenből, Thomas Neuwirth a neve. De ami engem a legmélyebben felháborít, kérem, az az, hogy szálnalmas parádéjukat ezek a másságosok a *Ringen* a hivatalos forgalmi iránnyal szemben menetelik végig, amikor még a szocik is betartják a rendet május elsejei felvonulásaikon. Az hagyján, hogy ők meg a zöldek is beálltak a szivárvány alá, de újabban a nemzetiek némelyike is feltűnik a ferdék rongyázásán. Tessék hát vigyázni! Nem szeretném megérni, hogy a végén otthon is terjedjen a gonosz szóbeszéd, mint szegény Haider idején szerte Ausztriában, aki állandóan divatos (ahogy mi mondjuk: szűk nadrágot viselő) fiatalemberekkel vetette körül magát. Akkoriban nem győzték híresztelni a baloldalon, hogy egy *Männerbund*ban (férfiszövetségben), legyen az párt vagy legényegylet, esetleg egy egyetemi kollégium, a homoerotika gyakori tartozéka a macsó természetnek.

Tömszelence

Pest felé araszolok a nyári forgatagban. Néhány német tartományban véget ért az iskola, *ergo* legkésőbb Bicske környékén bedugul a sztráda, onnan áll a sor egészen az emnullásig. A körülöttem várakozó autókban tipikus vendégmunkás-családok perlekednek – törökök, románok, délszlávok, bolgárok, mögöttük minimum egy kocsiban töltött éjszaka, idegesek, hangosak. A leálló sávon négy jóképű fiatalemberre leszek figyelmes, talán afgánok. Farmer, póló, futócipő, hátizsák, pont olyanok, mint a diákjaim az egyetemen. Csendben tréfálkoznak egymással, vidáman integetnek mindenkinek, ráadásul minden érdek nélkül, hisz' eszükben sincs bekéredzkedni az autókba. Boldogan sétálnak az út mentén, egyikőjük még egy kidőlt útjelzőoszlopot is gondosan visszarak a helyére. A közeli menekülttáborból jöhetnek, viselkedésük azt üzeni a világnak: érdemes volt, mi már Európában vagyunk. Legalábbis annak közelében. A megtett 2000 kilométer után a maradék 200 már semmiség. Ott vár az igazi menedék. Persze van még hátra egy határ.

1987-ben ugyanezen a tájon én is így ábrándoztam a sokszor elképzelt refugiumról Bécs felé zötyögve egy sárga Skodában, melynek folyton felforrta a hűtővíze. Ez kissé rontotta az áhítatot, bár alkalmat adott arra, hogy megismerjem legrondább magyar szavunkat, a tömszelencét (máig versenyben van még a cserszömörce). A tatabányai benzinkutas azóta is egy szakállas hülyéről mesél unokáinak, aki – képzeljétek – egyfolytában bárgyún vigyorgott, miközben elmagyaráztam neki, hogyan működik a vízpumpa, oda se figyelt, majd 20 forint helyett 200-at nyomott nagyapátok markába. Jóllehet a Skoda a hűtővízügyi felvilágosítás dacára, továbbra is időről időre gőzbe borult, eközben azonban otthon maradt feleségemet nem erőszakolták meg bigott martalócok, lemenőimet nem sorozták be gyerekkatonának, engem nem raboltak ki már Budakeszinél gonosz embercsempészek, s nem süvített golyó a fülem mellett, ahogy elhagytam Gönyűt. Mi több, nem traiskircheni tömegszállítás, hanem kényelmes vendéglakás várt odaát. Meglehet, a talán-afgán vidámfiúk lélekben hetedízigen menekültek maradnak, akárcsak számos sorstársuk a dugóban veszteglő kocsikban. Én, fehér ember a Monarchiából, eleve vendégnek ígérkeztem. Más kérdés, hogy az is maradtam. A határtól, no nem annak nickelsdorfi oldalától, azért én is tartottam egy (igen mély) leheletnyit. Tudtam ugyanis, hogy bármikor csontig vetköztethet a magyar közeg, majd felfedezve, hogy szamizdatot csempészek és a

megengedettnél több schilling cincog a zsebemben, úgy elkobozza az útlevelem, hogy a BM nem adja a másikat.

Bauman elvtárs, felejtteni akarok!

1. I. Levelet hozott a posta. A bécsi bürgermeiszter küldi benne személyes jókívánságait születésnapom alkalmából. Honnan a fenéből tudja, mikor jöttem a világra? Mindegy, választásra készül, szeretné, ha szeretném, egyenlevél, minden hasonló korú bécsi lakos megkapja. Pokolba is kívánhatnám, mert *Senior*-nak nevez, és a város időseknek járó szolgáltatásait reklámozza a köszöntő ürügyén. Mégsem teszem, mert üzenetében szerepel egy kifejezés Bécs viszonyáról szerény személyemhez. „*Ihre Heimatstadt*”-nak nevezi Ausztria fővárosát. Ilyet nekem Budapest polgármestere még sohasem mondott, pedig oda pottyantott a golya. A *Heimat* hazát jelent, a *Stadt* várost, együtt ezért nemcsak szülővárost, hanem olyan helyet is, ahol otthonra lel a vendég. Ajvé, nem lesz ennek jó vége.

Bécs, 2015. augusztus–szeptember

[Tetszik](#) [Megosztás](#) [Regisztrálj](#), hogy megnézd, mi tetszik az ismerőseidnek.

Kategória: Archivum | Rovat: - | Típus: -